

Priestorová diferenciácia rodových rozdielov miezd na Slovensku

Viliam LAUKO, Katarína DANIELOVÁ

Abstract: *Gender pay gap and gender pay discrimination in Slovakia is not homogeneous. The paper deals with the spatial differentiation of the gender pay gap in the Slovak Republic and in selected sectors of the economy. It also attempts to explain some of the major causes of regional disparities.*

Keywords: *Gender pay gap, spatial differentiation, Slovakia, economic sectors*

Úvod

Uvedený príspevok možno považovať za súčasť feministickej geografie, ktorá vznikla v sedemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia ako jeden z nových radikálnych smerov geografie. Hlavným zameraním tohto prúdu je poukázať na nerovnosti v postavení žien v oblasti pracovného trhu, vzdelania, zamestnanosti, príjmov a podobne, pričom je do úvahy braný priestorový aspekt. Náš príspevok je zameraný na problém rozdielov miezd medzi mužmi a ženami na Slovensku v najnovšom období.

Ciele predkladaného príspevku sú nasledovné:

- poukázať na postavenie Slovenska v rámci Európskej únie z hľadiska mzdových rozdielov žien a mužov
- analyzovať najaktuálnejšie časové zmeny rodových rozdielov miezd v rámci Slovenskej republiky podľa vybraných dôležitých odvetví národného hospodárstva
- analyzovať súčasný stav priestorových disparít rodových rozdielov miezd
- pokúsiť sa o identifikáciu hlavných príčin časových a priestorových zmien rodových rozdielov miezd

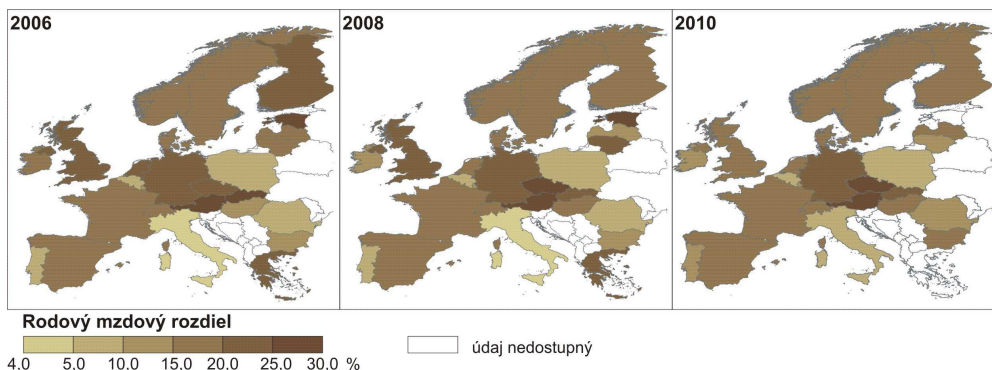
Problematika rodového rozdielu a rodového rozdielu miezd vo veľkej miere rezonuje aj v súčasnej slovenskej odbornej literatúre. Avšak málo prác sa touto témou zaoberá aj z priestorového hľadiska. Výnimkou je napr. štúdia E. a J. Sipkovicov (2010), porovnávajúca mzdy mužov a žien a M. Barošovej (2010) sledujúca vybrané aspekty podnikania žien, avšak len na úrovni krajov Slovenska. Ďalší autori uvádzajú regionálnu diferenciáciu rodových rozdielov miezd (Laluha, I., 2005, Holubová, B., 2011), avšak len skôr okrajovo a ilustračne na pozadí komplexných alebo iných problémov. Analýzou priestorových disparít by sme zároveň chceli reagovať na absenciu prác o geografických aspektoch miezd a ich nerovností v slovenskej a českej odbornej literatúre, na ktorú upozorňuje A. Michálek vo svojom príspevku o regionálnych mzdových nerovnostiach na Slovensku (2007).

V príspevku sme pri riešení regionálnych disparít rodového mzdového rozdielu vychádzali z voľne dostupných údajov Štatistického úradu – regionálnej databázy (RegDat).

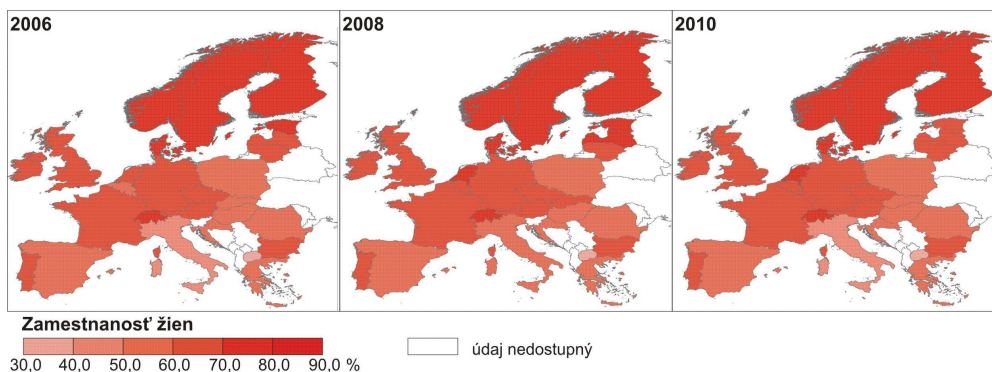
Vzťah medzi zamestnanosťou žien a rodovým rozdielom miezd

Rodový rozdiel miezd alebo rodová mzdová diskriminácia je v Slovenskej republike, ale aj v iných krajinách už dlho pretrvávajúci problém. Slovensko žiaľ v rámci Európskej únie dlhodobo zaujíma nelichotivé miesto – podľa informácií z Eurostatu v roku 2010 vykazovalo 5. najvyšší rodový rozdiel miezd zo sledovaných 25 krajín (Európska únia bez Grécka a Estónska, za ktoré údaje v danom roku chýbali). Aj keď tu možno badať malé zlepšenie (v roku 2006 obsadilo dokonca prvú priečku medzi spomínanými krajinami), je táto pozícia alarmujúca.

Na priestorovú diferenciáciu rodových rozdielov vplyva veľmi veľa faktorov. O viacerých z nich sa zmienime nižšie. V rámci porovnania európskych krajín nás však predovšetkým upútala korelácia medzi zamestnanosťou žien a rodovým rozdielom miezd v jednotlivých krajinách. Na prvý pohľad to možno spozorovať porovnaním obrázkov č. 1 a 2 za roky 2006, 2008, 2010. Najväčšie rodové rozdiely miezd v rámci Európy sú v Českej republike, v Rakúsku, ale aj na Slovensku, vo Veľkej Británii, v Nemecku, v Bulharsku a v škandinávskych krajinách. Všade tam podiel zamestnaných žien v sledovaných rokoch dosahuje najvyššie hodnoty 60 % – 80 % a rodové rozdiely miezd dosahujú 15 % – 30 % (Eurostat, 2012).

Obr. 1. Rodový rozdiel miezd vo vybraných krajinách Európy v rokoch 2006, 2008 a 2010
 Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/earnings/main_table, 2012

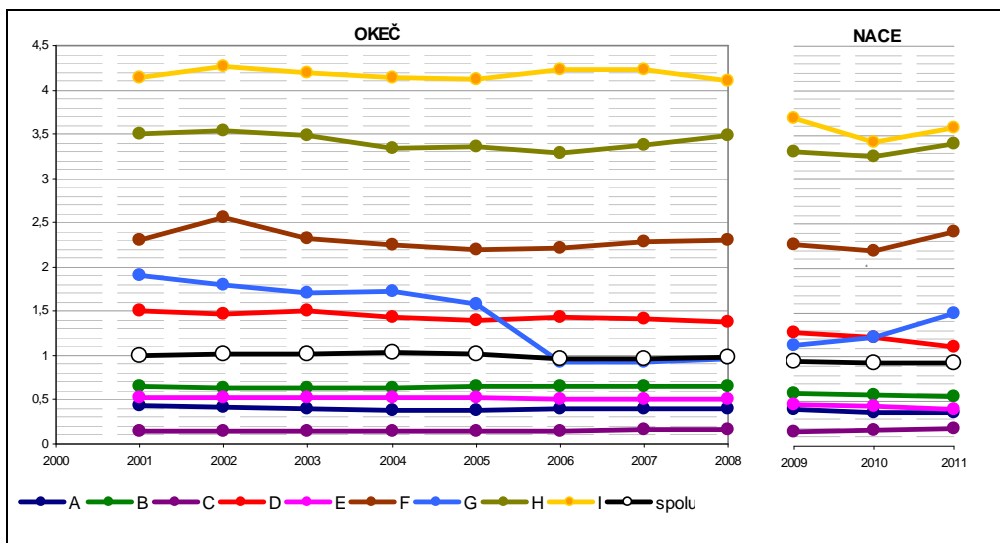

Obr. 2. Zamestnanosť žien vo vybraných krajinách Európy v rokoch 2006, 2008 a 2010
 Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/main_table, 2012

Predpokladali sme, že korelácia medzi zamestnanosťou žien a rodovým rozdielom miezd (obr. č. 3 a 4) sa rovnako prejaví aj v jednotlivých okresoch Slovenska. Došli sme však k prekvapivým výsledkom.

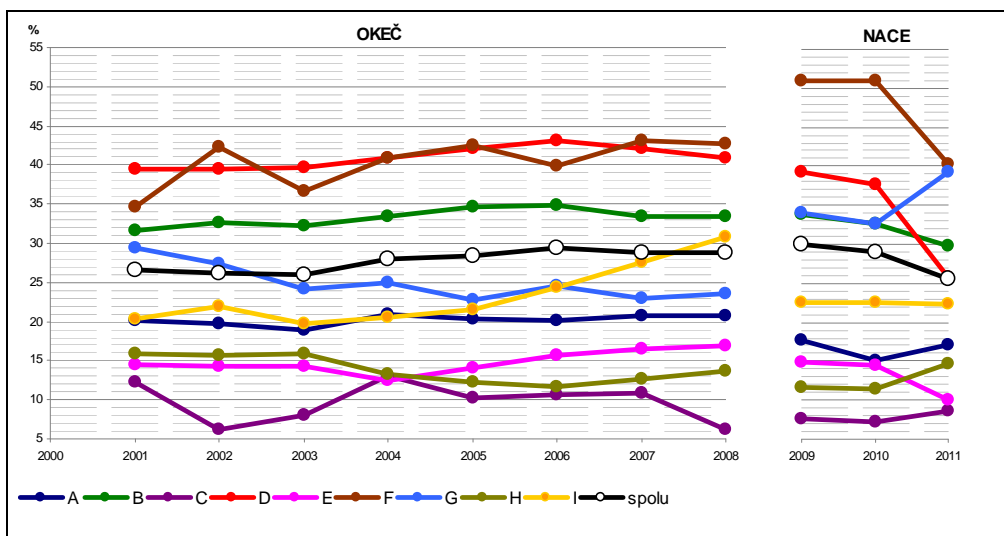
V prvom rade podľa databázy regionálnej štatistiky boli na Slovensku vykazované vysoké podiely zamestnaných žien. V roku 2001 bolo dokonca evidovaných viac zamestnaných žien ako mužov (643 392 mužov a 633 509 žien), čo v relatívnom vyjadrení činilo 101,6 %. V roku 2006 tvoril podiel zamestnanosti žien 97,9 % a v roku 2011 podiel 93,1 % (obr. č. 3). Tieto na prvý pohľad vysoké podiely si možno vysvetľovať predovšetkým spôsobom evidencie štatistických údajov RegDat, kde boli do úvahy brané podniky a organizácie s 20 a viac zamestnancami, pričom veľa žien pracuje v malých rodinných podnikoch a v službách ako je napríklad holičstvo, kaderníctvo, malé obchodíky a pod. Iným faktorom mohla byť vyššia migrácia mužov za prácou najmä z územia severného a východného Slovenska.

Porovnanie zamestnanosti žien s rodovým rozdielom miezd v jednotlivých okresoch Slovenska však neprinieslo očakávanú koreláciu. Ak si všimneme napr. rok 2011, tak v okresoch s vysokým podielom zamestnaných mužov ako je okres Malacky, alebo okres Levice je aj vysoký rodový rozdiel miezd v prospech mužov, ale rovnako vysoký rozdiel je aj v okresoch, kde je zamestnaných viac žien ako mužov, ako sú okresy Partizánske, Ružomberok alebo Trebišov.

Obr. 3. Zamestnaní SR vo vybraných odvetviach hospodárstva podľa OKEČ a NACE v rokoch 2001 - 2011: počet žien na 1 muža, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012

A - poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, rybolov, B - priemysel okrem stavebníctva, C - stavebníctvo, D - veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, E - doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie/doprava a skladovanie, F - finančné sprostredkovanie/finančné a poisťovacie činnosti, G - verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie, H - školstvo/vzdelávanie, I - zdravotníctvo a sociálna pomoc

Obr. 4. Rodový rozdiel miezd v SR podľa vybraných odvetví OKEČ a NACE v rokoch 2000 - 2011 Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012

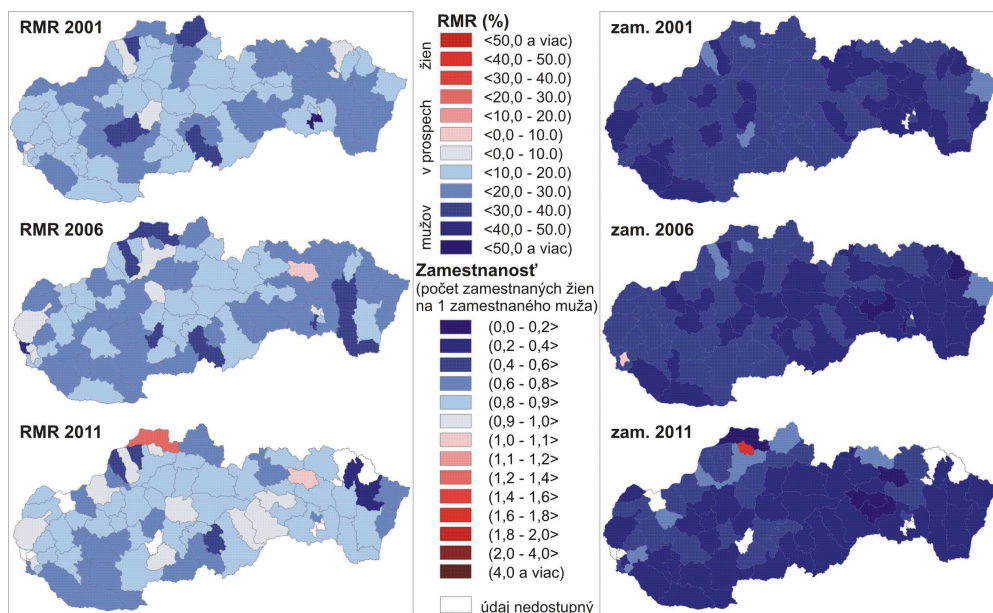
A - poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, rybolov, B - priemysel okrem stavebníctva, C - stavebníctvo, D - veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru, E - doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie/doprava a skladovanie, F - finančné sprostredkovanie/finančné a poisťovacie činnosti, G - verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie, H - školstvo/vzdelávanie, I - zdravotníctvo a sociálna pomoc

Priestorová diferenciácia a zmeny rodových rozdielov miezd v rámci Slovenskej republiky podľa vybraných odvetví národného hospodárstva

Je zrejmé, že zamestnanosť mužov a žien je veľmi závislá od jednotlivých odvetví hospodárstva (obr. č. 3). Tradične silná prevaha mužov je v odvetví stavebníctvo (15 % žien v pomere k mužom v roku 2011), v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (38,2 % žien v pomere k mužom v roku 2011), doprava a skladovanie (41,9 % žien v pomere k mužom v roku 2011), ako aj v priemysle (54,6 % žien v pomere k mužom v roku 2011).

Naopak ženy majú prevahu v odvetviach: zdravotníctvo a sociálna pomoc (357,6 % žien v pomere k mužom v roku 2011), vzdelávanie (339,5 % žien v pomere k mužom v roku 2011), finančné a poisťovacie činnosti (240,9 % žien v pomere k mužom v roku 2011), verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie (148,7 % žien v pomere k mužom v roku 2011), a tiež veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov (111,7 % žien v pomere k mužom v roku 2011).

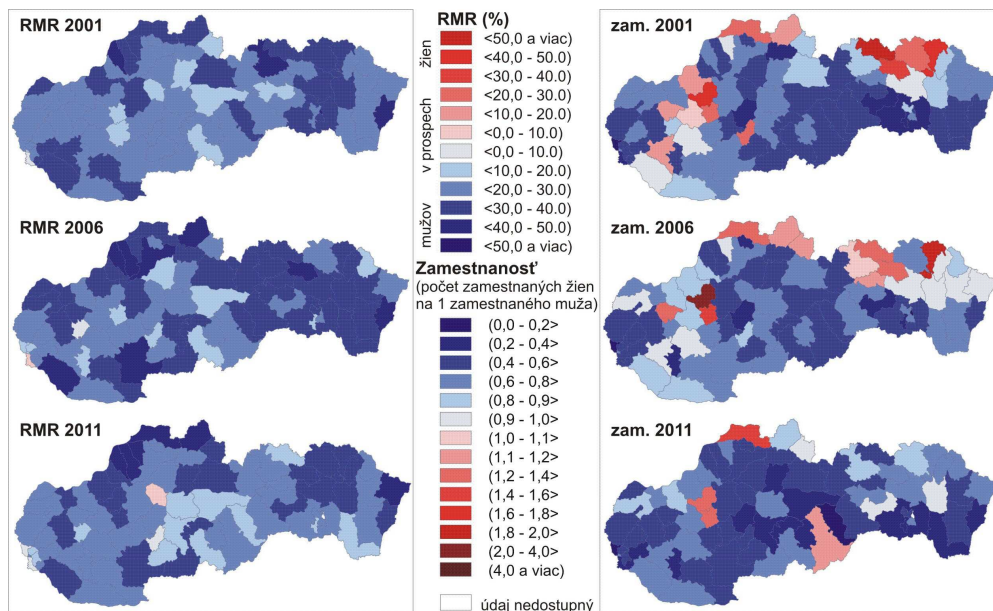
V odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov sa v sledovaných rokoch 2001, 2006 a 2011 pomer zamestnanosti ani jeho priestorové rozloženie veľmi nemenili (obr. č. 5). Rozdiel miezd medzi mužmi a ženami bol v rokoch 2001 – 2008 pomerne vyrovnaný a pohyboval sa okolo hodnoty 20 % (obr. č. 4). Zmeny, znamenajúce nárast rozdielov v rokoch 2009 – 2011 treba pripísať nepresnostiam v evidencii, ktoré vznikli prechodom zo štatistickej klasifikácie ekonomických činností OKEČ v roku 2009 na štatistickú klasifikáciu ekonomických činností NACE. V priestorovej štruktúre sa zvýraznili, pričom v okrese Čadca došlo k výraznej zmene v rodovom rozdielov mzdy v prospech žien. Možným vysvetlením tohto stavu je výrazné zníženie zamestnanosti v tomto odvetví v okrese Čadca, pri ktorom zostalo pracovať z 252 žien v roku 2001 len 14 v roku 2011, čo nemožno považovať za reprezentatívny štatistický súbor.

Obr. 5. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

V priemysle, ktorý vykazuje pomerne vysoké hodnoty rodového rozdielu miezd, došlo v roku 2006 k zvýšeniu z 30 % na 35 %, avšak v roku 2011 sa rozdiel vrátil zhruba k pôvodnej hodnote v roku 2001 (obr. č 6). Za toto obdobie sa však zamestnanosť mužov značne zvýšila oproti zamestnanosti žien a to hlavne v okresoch severozápadného a severného Slovenska. Zmena v zamestnanosti v prospech žien nastala jedine v okrese Rimavská Sobota, kde sa aj absolútny počet zamestnaných žien zvýšil viac ako o jednu tretinu. Vysvetlenie môžeme nájsť v štruktúre priemyslu okresu, kde temer 30 % tvorí potravinársky a na druhom mieste je odevný priemysel. Sú to odvetvia so silnou dominanciou žien.

Z hľadiska priestorového rozmiestnenia došlo k postupnému zvyšovaniu rodových rozdielov v mzdách. Oproti roku 2001 sa v roku 2011 významná zmena nastala v okrese Turčianske Teplice, kde ženy zarábajú v priemysle viac ako muži. Je však známe, že tento okres je priemyselne veľmi poddimenzovaný, význam má iba produkcia minerálnej vody a výroba dreveného tovaru. Relatívne menšie rozdiely možno badať aj v oblasti stredného a dolného Pohronia.

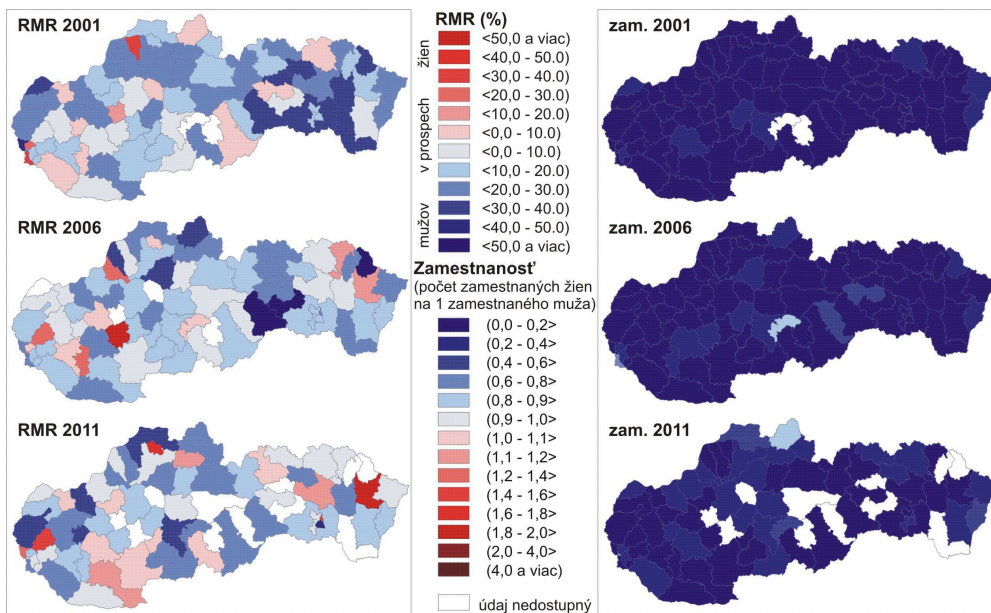

Obr. 6. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v priemysle v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

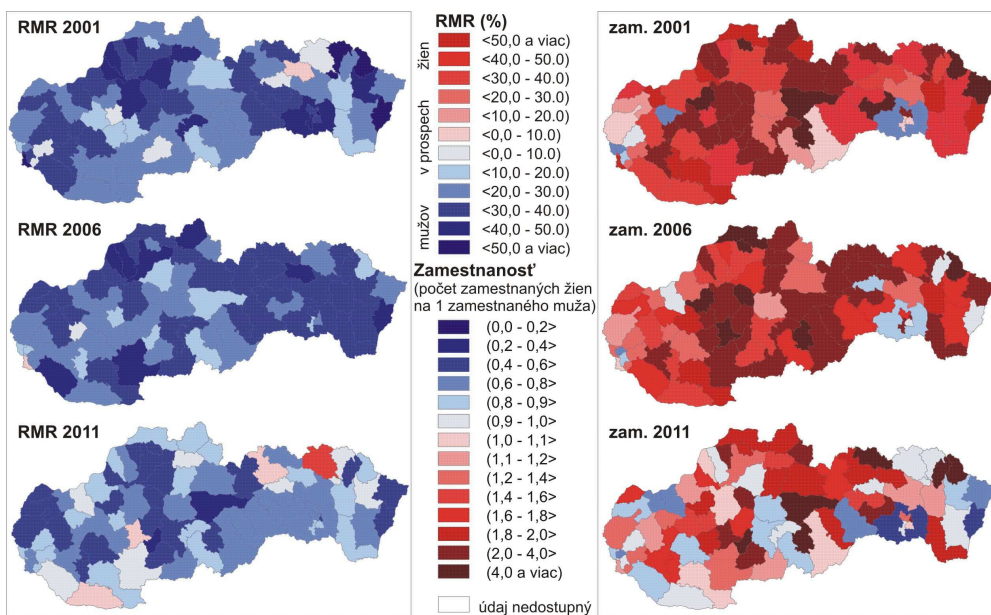
Stavebníctvo, ktoré má najmenší podiel zamestnaných žien (15 % oproti mužom), prekvapivo vykazuje zo všetkých odvetví hospodárstva najnižší rodový rozdiel miezd.

V roku 2006 činil 12 %, v roku 2006 zhruba 11 % a v roku 2011 poklesol na 9 % (obr. č. 7). Hoci časové a priestorové rozdiely v zamestnanosti žien v tomto odvetví nie sú výrazné, časové a priestorové rozdiely miezd medzi ženami a mužmi podľa okresov vykazujú značné rozdiely. V roku 2001 boli najväčšie rozdiely zaznamenané najmä v okresoch východného Slovenska, pričom počet okresov s vyššou mzdou žien bol 13, v roku 2006 bol 11 a v roku 2011 až 15. V roku 2006 bol v okrese Zlaté Moravce a v roku 2011 v okrese Humenné rodový rozdiel miezd až o 50 % vyšší v prospech žien. Túto ťažko pochopiteľnú skutočnosť podobne ako pri poľnohospodárstve mohol ovplyvniť malý počet žien, ktoré mohli zastávať vyššie pozície. Napr. v okrese Humenné v roku 2011 to bolo 27 žien oproti 325 mužom.

Hospodárske odvetvie veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov vykazuje najvyššie rozdiely rodových rozdielov miezd, ktoré zo 40 % v prospech mužov stúpili v roku 2006 na 43 % a v roku 2011 prudko poklesli na 25 %. Kým na začiatku sledovaného obdobia a aj v jeho polovici v odvetví výrazne prevažovali ženy, v roku 2011 sa ich prevaha zmiernila na 112 % (obr. č. 8). Výrazne sa menila aj priestorová štruktúra zamestnanosti. V roku 2001 v tomto odvetví prevažovali muži – len v 4 okresoch západného Slovenska a v okrese Košice – okolie. V roku 2006 to boli 3 okresy na Západnom Slovensku a 4 okresy na východnom Slovensku a v roku 2011 už 25 okresov vo všetkých častiach Slovenska. Zmeny boli zaznamenané aj v rodových rozdieloch miezd. V roku 2001 mali ženy vyššiu mzdu len v okrese Sabinov a v roku 2006 v žiadnom okrese. V roku 2011 došlo k pestrejšej štruktúre a mzdy žien boli vyššie v 4 okresoch, pričom výrazne vyššie (o 34 %) v okrese Bardejov. V tomto okrese bolo v poslednom období otvorených viacero super- a hypermarketov obchodných reťazcov, kde v manažmente prevládajú ženy, čo vysvetľuje pre ženy pozitívny rodový rozdiel miezd.

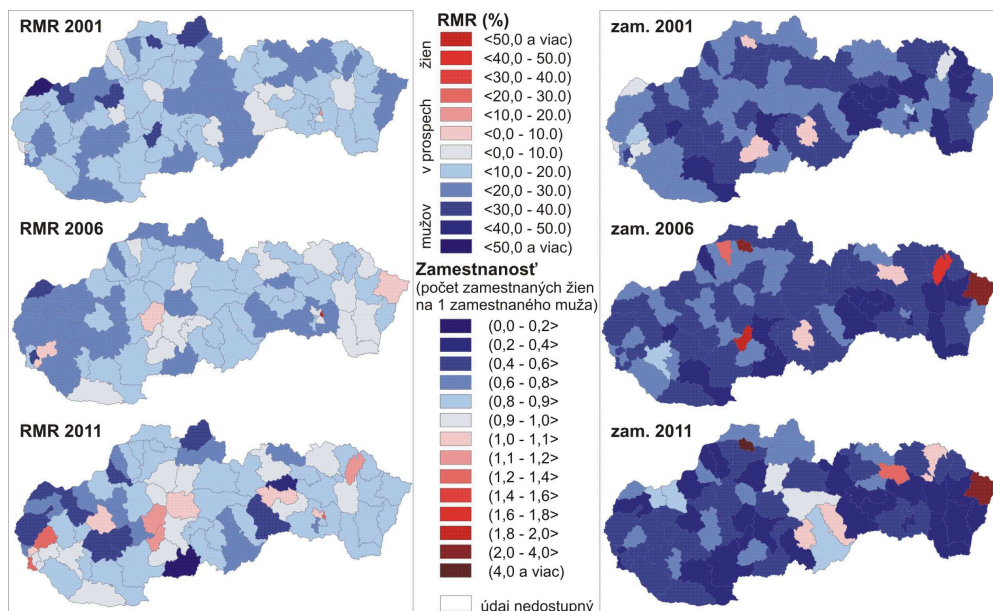

Obr. 7. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v stavebníctve v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

Obr. 8. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR vo veľkoobchode, maloobchode, opravách motorových vozidiel (a spotrebného tovaru) v rokoch 2001, 2006 a 2011 Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

Odvetvie doprava a skladovanie (obr. č. 9) sa vyznačuje nízkym podielom zamestnaných žien (41,9 % v pomere k mužom v roku 2011). Tento podiel sa v posledných rokoch v čase veľmi nemenil, ale menil sa v priestore. V jednotlivých sledovaných rokoch (2001, 2006, 2011) bol počet okresov s prevahou zamestnaných žien v tomto odvetví 3, 7 a 6. Aj keď vo väčšine okresov v zamestnaní silne prevažovali muži, v rokoch 2006 a 2011 bol v okresoch Kysucké Nové Mesto a Snina počet žien viac ako dvojnásobný. Rodový rozdiel miezd v tomto odvetví nie je veľký a v skúmanom časovom období poklesol z 15 % v roku 2001 na 13 % v roku 2006 a 10 % v roku 2011. Priestorové rodové rozdiely miezd sa však v tomto období zväčšovali. V roku 2001 nebol ani jeden okres, v ktorom by mali ženy väčšie mzdy, v roku 2006 boli také 4 a v roku 2011 ich bolo už 9. Najväčšie rozdiely v prospech žien sú v okrese Pezinok (22 %) a v prospech mužov v okrese Veľký Krtíš (50 %).

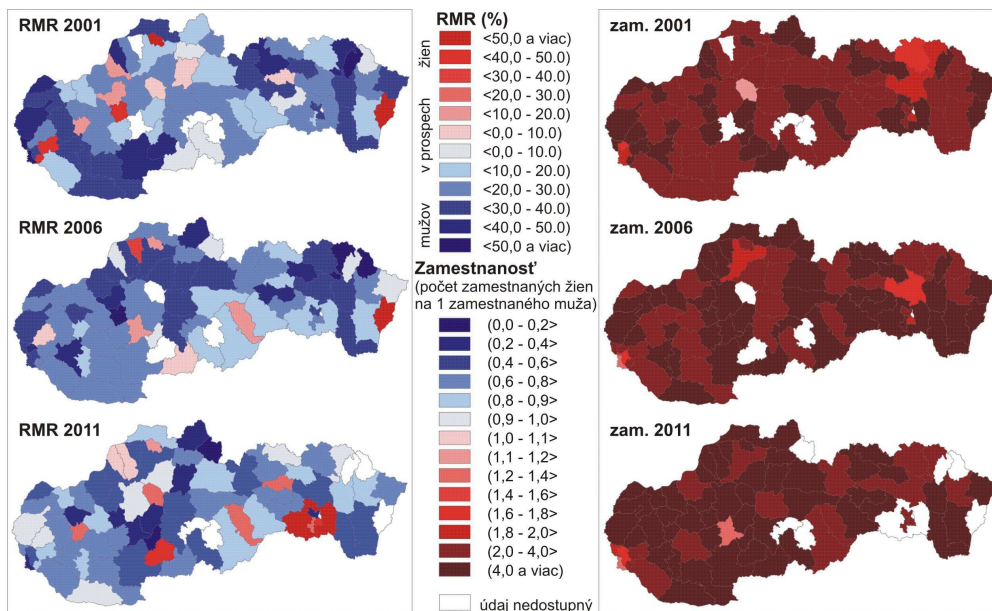

Obr. 9. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v doprave, skladovaní (pošte a telekomunikáciách) v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

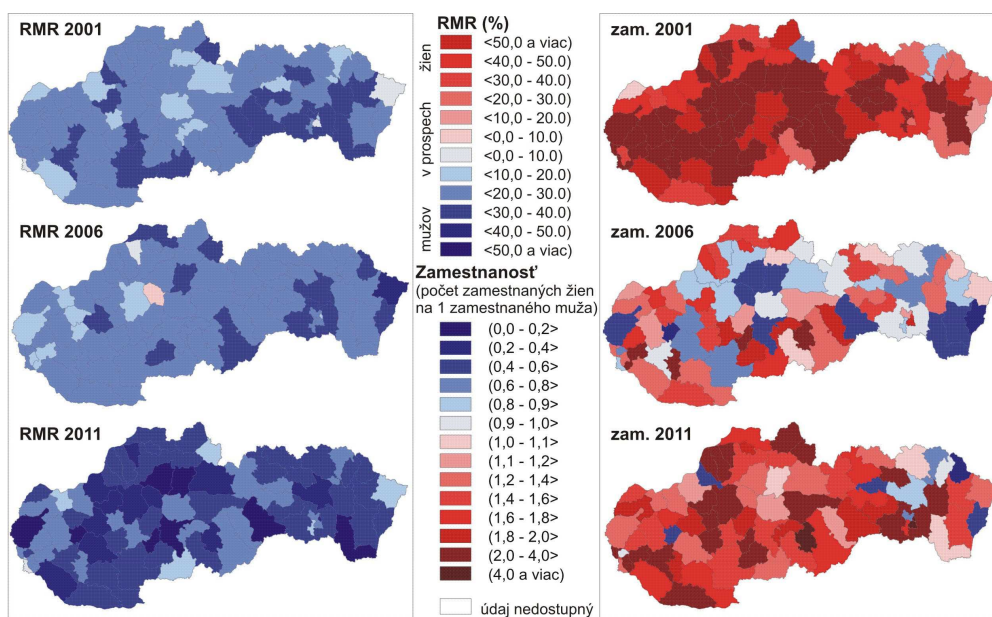
Finančné a poisťovacie činnosti sú odvetvím s vysokou zamestnanosťou žien (241 % v roku 2011), ktorá dominuje v každom okrese a v čase a v priestore sa veľmi nemení.

Napriek tejto skutočnosti je to však odvetvie, kde rodové rozdiely miezd sú najvyššie, v priestore a čase sa menia a vykazujú veľké disparity (obr. č. 10). V roku 2001 dosahovali rodové rozdiely miezd hodnotu 35 %, v roku 2006 a v roku 2011 hodnotu vyššiu ako 40 %. Pohľad na okresy Slovenska poskytuje pestrú mozaiku, s prevahou rozdielov miezd v prospech mužov, pričom sa vyskytujú aj rozdiely v prospech žien. Zaujímavé je, že okresy s vyššími mzdami žien sú v jednotlivých obdobiach rozdielne. Najvyšší rozdiel v prospech žien bol v roku 2011 v okrese Košice – okolie (68 %), v prospech mužov v okrese Tvrdošín (až 99 %).

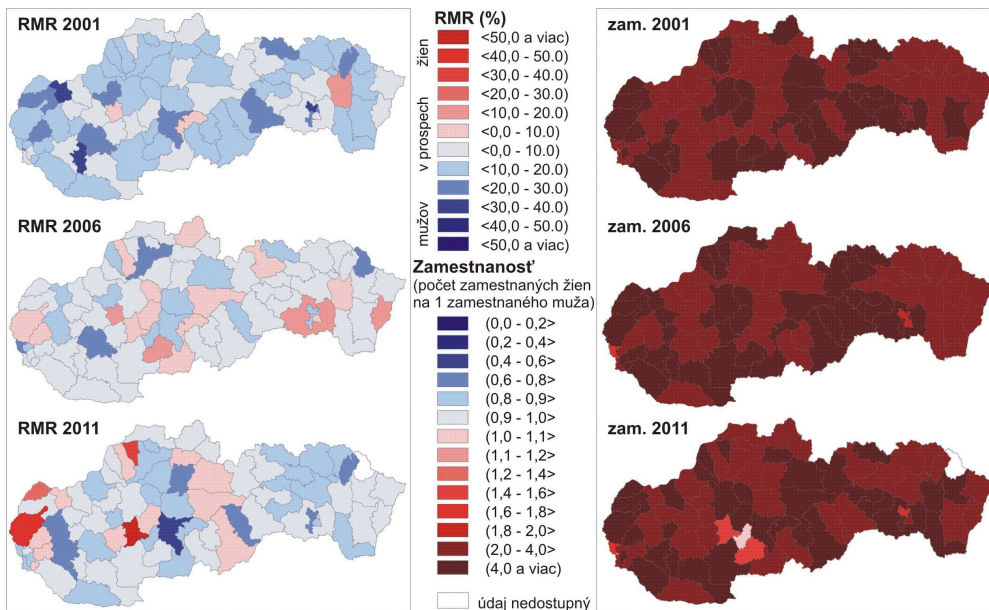
Odvetvie verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie predstavuje odvetvie, v ktorom podiel zamestnaných žien prevláda, ale v priebehu času sa menil. V roku 2001 predstavoval ešte 190 %, v roku 2006 poklesol na 97 % a v roku 2011 stúpol na 149 %. Zmeny podielu však spôsobila aj skutočnosť, že až od roku 2006 boli do súboru zahrnutí príslušníci ozbrojených zložiek. Zmeny podielu žien v tomto odvetví dobre ilustruje aj obrázok č. 11. Podobne ako sa menil podiel zamestnaných žien, menili sa i rodové rozdiely miezd. V roku 2001 mali hodnotu 29 % v prospech mužov, v roku 2005 poklesli na 23 % a v roku 2011 sa vyšplhali na hodnotu 39 %. Tento údaj bol pravdepodobne ovplyvnený prechodom zo štatistickej klasifikácie ekonomických činností OKEČ v roku 2009 na štatistickú klasifikáciu ekonomických činností NACE. V rámci okresov v roku 2006 iba v okrese Turčianske Teplice boli mierne vyššie mzdy žien, inak vo všetkých okresoch a obdobiach sú výrazne vyššie mzdy mužov, pričom najvyššie sú v súčasnom období.

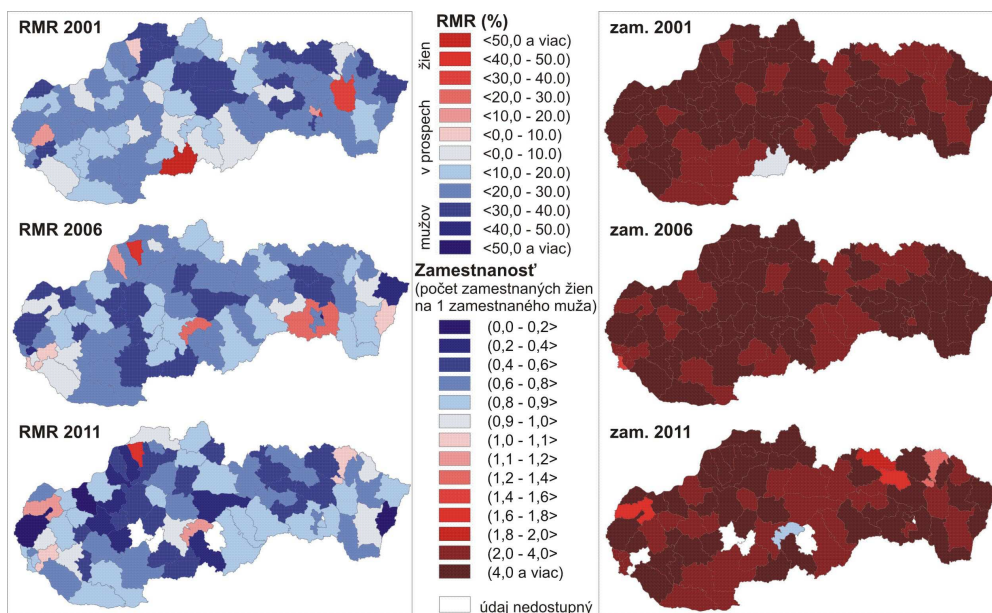
Obr. 10. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR vo finančných (a poisťovacích) činnostiach v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

Obr. 11. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR vo verejnej správe, obrane a povinnom sociálnom zabezpečení v rokoch 2001, 2006 a 2011
Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

Obr. 12. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v školstve (vzdelávaní) v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

Obr. 13. Rodový mzdový rozdiel (RMR) a zamestnanosť mužov a žien (zam.) SR v zdravotníctve a sociálnej pomoci v rokoch 2001, 2006 a 2011, Zdroj: ŠÚ SR, RegDat, 2012;

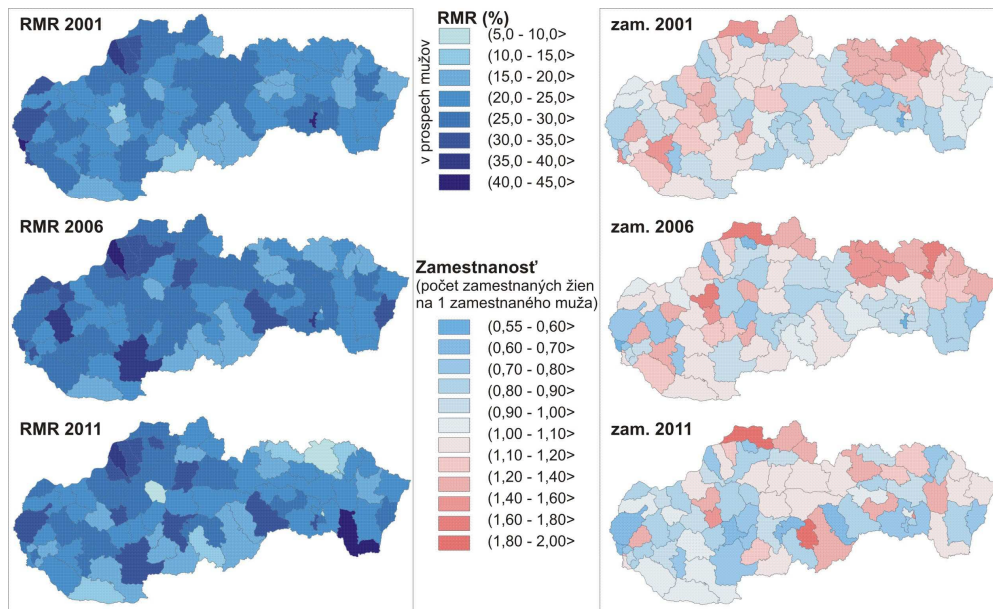
Vzdelávanie patrí k odvetviam s veľmi vysokou zamestnanosťou žien. Tá sa v priebehu sledovaného obdobia veľmi málo menila a v porovnaní s mužmi sa pohybovala v rozmedzí 330 % - 350 % (obr. č. 3). Vo všetkých okresoch Slovenska v sledovanom období vždy silne prevažovali v profesii vzdelávanie ženy nad mužmi. To sa však vôbec neodráža v mzdových pomeroch. V roku 2001 len v 3 okresoch mali ženy vyššie príjmy ako muži (obr. č. 12). V roku 2006 sa situácia v prospech žien zlepšila, keď mali v 17 okresoch vyššie platy ako muži. V roku 2011 tento počet poklesol na 16 (obr. č. 5). Z hľadiska priestorového rozloženia je zaujímavé, že medzi okresy s vyšším príjmom žien vo vzdelávaní nepatrí žiadny okres z východného Slovenska. Tiež možno pozorovať určitý súvis vyšších príjmov mužov v okresoch, v ktorých sú lokalizované univerzity.

Najväčší podiel zamestnaných žien vykazuje zdravotníctvo a sociálna pomoc. V tomto odvetví podiel žien oproti mužom dosahoval v roku 2011 hodnotu 414 %, v roku 2006 hodnotu 423 % a v roku 2011 poklesol na 358 % (obr. č. 13). V sledovanom období pracovalo v tomto odbore viac mužov v roku 2001 len v okrese Veľký Krtíš a v roku 2006 v okrese Detva. Rodové rozdiely miezd od roku 2001 stúpali z hodnoty 20 % na hodnotu 31 % v roku 2008. Údaje z posledných troch rokov sa pohybujú okolo 23 % a zrejme boli ovplyvnené prechodom zo štatistickej klasifikácie ekonomických činností OKEČ v roku 2009 na štatistickú klasifikáciu ekonomických činností NACE. Priestorová štruktúra rodových rozdielov miezd podľa okresov je pestrá a v čase sa mení, pričom za sledované obdobie mali ženy vyššie mzdy len v okrese Bytča.

Záver

Ak upriamime pohľad na rodový rozdiel miezd spolu, teda vo všetkých odvetviach (obr. č. 14), zistíme niekoľko skutočností. V prvom rade, že vo všetkých okresoch Slovenska a vo všetkých sledovaných obdobiach sú vyššie mzdy mužov ako mzdy žien. Znamená to, že hoci v určitých odvetviach dosahujú v niektorých okresoch ženy vyššie mzdy, pri celkovom súčte sú tieto prekryté vyššími mzdami mužov.

Rodové rozdiely miezd sa v čase menia a priestorovo sú veľmi odlišné. V roku 2011 boli najmenšie v okresoch Bardejov, Košice III a Turčianske Teplice, kde dosahovali 8 – 9 %, najväčšie boli v okresoch Trebišov (44 %) a Púchov, Bytča a Ružomberok (34 – 37 %).

Obr. 14. Rodový rozdiel miezd v okresoch SR v rokoch 2001, 2006, 2011, Zdroj: ŠÚ, RegDat, 2011

Už z uvedených príkladov vyplýva, že priestorové rozmiestnenie rodových rozdielov miezd nemožno jednoducho vysvetliť. Rovnaké rozdiely môžu byť v okresoch s rozličnou úrovňou hospodárstva (okres Ružomberok versus okres Trebišov), či rozličnou zamestnanosťou žien (Púchov versus Trebišov) (obr. č. 14) a pod. Výška rodového rozdielu mzdy je výsledkom vzájomného pôsobenia mnohých faktorov a príčin, ktoré sa v čase menia. Takými sú napr. aj transformácia hospodárstva a zmena jeho štruktúry, hospodárska kríza a nezamestnanosť, migrácie obyvateľov, rozdiely medzi mestami a vidieckymi sídlami, religiozita a mnohé iné. Príčinou je nepochybne aj doposiaľ podceňujúci pohľad (časti) spoločnosti na ženskú prácu a nižšie platové ohodnotenie prefeminizovaných povolání. Na zamyslenie je skutočnosť, že napriek výraznému vzrastu zamestnanosti žien, vzrastu ich vzdelanosti, poklesu podielu 1. a 2. výrobného sektoru na úkor 3. a 4. sektoru s väčšou zamestnanosťou žien, ako aj prebiehajúcou 3. demografickou revolúciou spojenou so zníženým sobášnosťou a jej posunom do vyšších vekových kategórií ako aj znížením pôrodnosti – rodové rozdiely miezd sa v posledných rokoch (2001 – 2011) udržiavajú na tej istej úrovni 25 – 30 %. Je možné, že pri použití detailnejších údajov (napr. pri spracovaní údajov o všetkých mzdách, teda aj za podniky s počtom zamestnancov menej ako 20, ktoré však autori nemali k dispozícii) by sa rodové rozdiely miezd javili ešte vypuklejšie.

Literatúra

- BAROŠOVÁ, M. 2010: Výsledky štatistického monitoringu podnikania žien: Vybrané aspekty podnikania žien. *Rodina a práca*. 4/2010, pp. 3-42
- HOLUBOVÁ, B. 2011: Trh práce a sociálna situácia žien. Inštitút pre rodovú rovnosť. dostupné na http://www.instituttr.sk/download/b_holubova_8.pdf
- LALUHA, I., OŠKOVÁ, O., STANEK, V. 2005: Kvalita života, sociálne nerovnosti a diferenciacia obyvateľstva. *Sociológia*, roč. 37, 2/2005, pp. 119-142
- MICHÁLEK, A. 2007: Regionálne mzdové nerovnosti na Slovensku. *Geografický časopis*, roč. 59, 2/2007, pp. 181-209
- SIPKOVÁ, O., SIPKA, J. 2010: Úroveň miezd v krajoch Slovenskej republiky. In Pauhofová, Hudec, O., I., Želinský, T. (eds.), 2010: Sociálny kapitál, ľudský kapitál a chudoba v regiónoch Slovenska. Ekonomická fakulta, TU Košice, ISBN 978-80-553-0573-8, pp. 51-66
- Štatistický úrad SR, RegDat 2012
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/earnings/main_table
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/main_table

Príspevok bol realizovaný vďaka finančnej podpore riešeného grantového projektu VEGA 1/1143/12 - Regióny: vývoj, transformácia a regionálna diferenciacia.

Spatial Differentiation of Gender Pay Gap in Slovakia

Viliam LAUKO, Katarína DANIELOVÁ

Summary: *Gender pay gap or gender pay discrimination has been a long-term problem in Slovakia as well as in other states. Unfortunately, Slovakia occupied in European Union an unflattering position – according to data from Eurostat in 2010 ranks at the 5th highest value of gender pay gap.*

Gender pay discrimination does not have a homogenous character in Slovakia. Big differences are pronounced in individual sectors of economy, time-wise and regionally. Gender pay gap is manifested in sectors with high male representation and in sectors that are highly feminized. Within the period of 2001-2011, the highest gender pay gap, about 40 %, was in sectors Wholesale and retail trade, motor vehicles and motorcycles repair, personal and household goods and financial intermediation. At the same time

there are sectors of economy, where women's employment has been predominated. The lowest gender pay gaps are in branches of Construction and Education oscillating between 5 - 15 % in all observed periods. The gender pay gaps differed in the Slovak districts, but it is difficult to explain their causes. But generally men had higher wages than women in all Slovak districts, although the women's employment predominated in some districts (north and north-east of Slovakia). The same gender pay gaps can be visible in the districts with different economic level (district Ružomberok vs. district Trebišov) or with different women's employment (Púchov vs. Trebišov) etc. The amount of gender pay gap is a result of interaction of many factors and reasons changing over time. They include transformation of economy and its structure, economy crisis and unemployment, migrations of population, differences between cities and religiousness and many others.

Adresa autorov:

prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
lauko@fns.uniba.sk

RNDr. Katarína Danielová, PhD.
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského
Mlynská dolina, 842 15 Bratislava
danielova@fns.uniba.sk